

Україна у фокусі

30 червня – 6 липня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>4</i>
<i>КОНСТИТУЦІЯ ВІД ПОРОШЕНКА: ФАЛЬСТАРТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.....</i>	<i>4</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

30
червня

Відбулася телефонна розмова президентів України, Росії та Франції і федерального канцлера Німеччини з приводу врегулювання ситуації на Донбасі. У ході розмови було прийнято рішення про подальшу роботу всіх сторін за 5 пунктами. Перше – прийняття угоди про припинення вогню між українською владою і сепаратистами. Друге – швидке вироблення ефективного механізму контролю за кордоном за допомогою ОБСЄ. Третє – запровадження заходів для надійного контролю трьох позицій – Ізварине, Довжанське, Краснопартизанськ. Четверте – звільнення заручників і в'язнів з обох сторін, на основі списків імен встановлених. П'яте – організація ефективних тристоронніх переговорів.

1
липня

Президент Петро Порошенко припинив перемир'я у зоні проведення антитерористичної операції. Про це йшлося у зверненні президента 30 червня. "За підсумками засідання Ради Національної Безпеки і Оборони президент Петро Порошенко прийняв рішення зупинити дію режиму одностороннього припинення вогню на Донбасі. Таким чином режим припинення вогню, проголошений Президентом 20 червня та подовжений до 22.00 30 червня, вважається таким, дія якого завершилася", – йдеться у повідомленні.

Верховна Рада скасувала власні літні канікули. За рішення працювати без вихідних і відпусток проголосувало 288 депутатів. Згідно з рішенням, сесійними тижнями парламенту будуть – з 22 по 25 липня і з 12 до 15. 2 вересня планується закрити поточну сесію парламенту й одразу відкрити нову.

Парламентська асамблея ОБСЄ оголосила Росію агресором. Відповідну резолюцію ПА ОБСЄ ухвалила на сесії в Баку. У ній ПА ОБСЄ засудила "грубе та не виправлене порушення Гельсінських принципів" із боку Росії щодо України, зокрема, "особливо кричуще порушення суверенітету і територіальної цілісності цієї країни". Резолюція також містила заклик до держав-членів ОБСЄ "відмовлятися від визнання насильницької анексії Криму Російською Федерацією".

2
липня

Президент Петро Порошенко заявив про готовність відновити фазу перемир'я. Таке рішення він може прийняти в разі виконання головних умов, про які йшлося в рішенні Європейської ради 27 червня. Заступник глави Адміністрації Президента Валерій Чалий зазначив, що мається на увазі двостороннє припинення вогню, встановлення контролю за кордоном при моніторингу ОБСЄ, звільнення всіх заручників та проведення змістовних консультацій без будь-яких додаткових умов.

За час проведення АТО загинуло 200 українських військових. Про це під час брифінгу у середу увечері повідомив речник Інформаційного центру РНБО Андрій Лисенко. Він уточнив, що загалом від початку АТО загинули рівно 200 військових. Крім того, за його даними, з початку АТО поранення отримали 619 військових.

3
липня

Верховна Рада внесла до порядку денного президентський проект змін до Конституції. За внесення до порядку денного запропонованого президентом Петром Порошенком проекту закону на засіданні в четвер проголосували 277 народних депутатів. Натомість депутати з різних фракцій виступили з критикою законопроекту і наголошували на необхідності його доопрацювання.

Новим Міністром оборони України став Валерій Гелетей. За цю кандидатуру, запропоновану Президентом, проголосували 260 народних депутатів. Перед цим парламент відправив у відставку виконуючого обов'язки міністра оборона Михайла Ковалю.

4
липня

Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк ініціював реформатування уряду. Про це він заявив у Верховній Раді. Яценюк звернувся до коаліції і попросив почати консультації. "Хотів би оголосити публічно членам коаліції: я пропоную розпочати процес консультацій реформатування і посилення складу Кабміну", – заявив Прем'єр-міністр.

Президент Петро Порошенко готовий провести засідання Трьохсторонньої контактної групи 5 липня. Про це він сказав у п'ятницю в телефонній розмові з Верховним представником Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки Кетрін Ештон.

5
липня

Терористи залишили Слов'янськ і Краматорськ. За свідченнями очевидців, уночі бойовики залишили Слов'янськ, а згодом і Краматорськ. Більша їх частина попрямувала у бік Донецька. Обидва міста зайняли українські військові.

II. Аналітична довідка

КОНСТИТУЦІЯ ВІД ПОРОШЕНКА: ФАЛЬСТАРТ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

3 липня Верховна Рада включила в порядок денний проект змін до Конституції, внесений до парламенту Президентом Петром Порошенком. Згідно з ним, глава держави втрачає право одноосібно визначати кандидатури міністрів оборони й закордонних справ, однак отримує можливість самостійно звільняти з посад голову Служби безпеки та Генерального прокурора. У частині територіальної організації влади проект передбачає ліквідацію місцевих державних адміністрацій і передачу їхніх повноважень виконавчим органам місцевих рад. З іншого боку, Президент отримує право призначати власних представників у регіонах і районах та достроково припиняти повноваження місцевих рад у випадку порушення тими норм Конституції. Народні депутати оцінили президентський варіант Конституції досить критично, зауваживши суперечливість його норм і непрозорий характер розробки.

*Чи вдосконалить президентський проект конституційних змін систему
влади?
Якими є шанси його ухвалення парламентом?*

Після завершення подій Майдану питання подальшої конституційної реформи у сферах відносин вищих державних органів і територіальної організації влади зайняло своє місце в переліку реформ, здійснення яких очікували від нової влади. Втім, внесення Президентом Порошенком свого проекту конституційних змін до парламенту відповідало цьому запиту лише за формальними ознаками. Перш за все, в очі впав закритий процес підготовки тексту законопроекту, який створювали невідомі автори, не залучаючи до обговорення представників громадського сектору й академічних установ чи бодай народних депутатів. Відповідно, традиційний кулуарний характер підготовки конституційного тексту може стати серйозним розчаруванням для тих громадян, які підтримали Порошенка на президентських виборів з очікуваннями щодо нової якості політичного процесу в країні. Особливо кричуще це виглядало на фоні започаткування процесу обговорення конституційних змін у громадському середовищі та низки конкретних пропозицій щодо змін до Основного закону, розроблених профільними аналітичними центрами.

Сам зміст президентського проекту конституційних змін також викликав багато неоднозначних вражень. З одного боку, було очевидно, що його безпосередні розробники дійсно врахували частину пропозицій, які надійшли від громадського сектору. Це передусім стосується збереження

парламентсько-президентської моделі та певного обмеження президентської влади, зокрема у питанні міністерських призначень. З іншого боку, законопроект компенсує втрату президентом ексклюзивної ролі в призначенні двох міністрів посиленням його контролю над іншими органами силового блоку за рахунок обмеження повноважень Верховної Ради. У цілому ж законопроект не вирішує проблему потенційних конфліктів усередині виконавчої влади, притаманну нинішній редакції Конституції: він хоч і послаблює вплив Президента на Кабінет Міністрів, однак розширює потенційну сферу його втручання в діяльність інших органів виконавчої влади.

Сумішшю продуктивних і деструктивних ідей виглядає й блок змін до конституційного розділу з місцевого самоврядування. Так, ліквідація місцевих державних адміністрацій, з одного боку, виглядає спробою посилити органи місцевого самоврядування, однак, з іншого боку, не дає відповіді на питання, яким чином можна провести подібний перерозподіл повноважень без руйнування виконавчої вертикалі влади. Багато питань викликає і запровадження посади представника Президента в районах і регіонах, що виглядає як заміник губернатора, який буде підпорядковуватися виключно главі держави. Зрештою, запровадження механізму розпуску місцевих рад, який дивним чином нагадує законодавство Російської Федерації,

ставити під сумнів незалежність органів місцевого самоврядування від Президента. Укупі ці положення назвати децентралізацією влади можна лише формально, а на ділі вони більше нагадують спробу Президента усунути Кабінет міністрів від контролю за виконавчою владою на місцях та перебрати ці функції на себе.

Очевидно, втім, що перспективи ухвалення президентського проекту Конституції залежатимуть у першу чергу не від його здатності вирішити проблеми організації влади в країні, а від ставлення до нього представників депутатського корпусу. Відповідно, прогнозовано критична реакція фракцій «Батьківщина» і «Свобода», які входять до складу парламентської більшості, дали зрозуміти, що шанси на прийняття цих конституційних змін досить низькі. У цьому випадку особисті інтереси депутатів, які не бажають віддавати новому президенту частину своїх повноважень, переважно збігаються з позицією експертного середовища, представники якого вже назвали проект Порошенка сирым і незбалансованим. З іншого боку, вірогідність того, що самі депутатські фракції – чи з більшості, чи з опозиції – зможуть розробити кращий проект змін до Основного Закону, також доволі низька. Зрештою, розуміє

безперспективність власного тексту, вочевидь, і сам Порошенко: для нього його внесення до парламенту стало радше символічним кроком, покликаним засвідчити свою зацікавленість у проведенні конституційної реформи.

Більше того, нинішній склад парламенту практично позбавлений шансів ухвалити будь-яку нову редакцію Конституції. На заваді цьому стоїть не лише поділ між умовними прихильниками і противниками Майдану, який продовжує проявляти себе останніми місяцями, а й низький професійний рівень великої кількості депутатів. Це, у свою чергу, проявляється у тому, що багато народних обранців просто не в змозі скласти власне уявлення про бажану модель організації влади в країні та здатні голосувати за той чи інший законопроект лише під впливом особистих короткострокових інтересів. З іншого боку, необхідність ухвалити нову Конституцію депутати можуть використовувати як іще один привід для затягування перевиборів до парламенту. За таких умов формально розпочатий Президентом конституційний процес радше за все стане довгограючою мелодією, прискорити яку зможе лише проведення тих самих позачергових виборів до парламенту.

Висновки

Таким чином, включений до парламентського порядку денного проект конституційних змін Петра Порошенка має мало шансів бути ухваленим парламентом. Це пояснюється як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками. До перших можна віднести низьку якість самого конституційного тексту і закритий характер його розробки, що одразу ж викликали високий рівень несприйняття у народних депутатів. До других слід зарахувати опір парламентарів будь-яким спробам обмежити їхні повноваження та низьку продуктивність роботи народних депутатів. Тому справжній процес

внесення, обговорення та прийняття змін до Конституції, скоріше за все, зможе початися лише після обрання нового складу Верховної Ради.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук